

АДАПТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Ніколаєв О. О.

студент 1 курсу ОР магістр
спеціальність 011 «Освітні педагогічні науки»

Керівник: Рябенко М. І.

к. пед. н., доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної
реабілітації ФПСР

Актуальність дослідження визначається тим фактом, що студенти в Україні, вперше у ХХІ столітті, вже третій рік поспіль, змушені здобувати освіту в умовах воєнного стану, який діє на території всієї країни. Постійна загроза життю та здоров'ю людей, здавалося б, відсунула необхідність отримувати знання на другий план. Однак, війна рано чи пізно закінчиться і доведеться задуматися про свій майбутній розвиток, побудову професійної кар'єри. Для цього потрібні навички та компетенції, які неможливо отримати без адаптації до освітнього процесу в умовах діючого воєнного стану вже сьогодні.

З початку повномасштабної війни вивченням цього питання займалися та продовжують займатися такі дослідники як М. Левченко, Т. Голубенко [2], О. Глушко, С. Кравченко, О. Локшина, Н. Нікольська та ін. Слід також зазначити авторів, які вивчали проблему адаптації студентів в ЗВО всебічно, ще до початку повномасштабного вторгнення. Це такі дослідники, як В. Лесовий, Г. Левківська, В. Сорочинська, В. Штифурак, В. Синявський та інші.

Воєнний стан у відповідності до закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначається як особливий правовий режим, що вводиться в Україні у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [4]. Щодо сутності терміну «адаптація». Згідно «Психологічного словника» В. Синявського та О. Сергеєнкова «Адаптація» - це процес пристосування організму, особистості до зміни оточуючих умов життя, діяльності за допомогою фізіологічних, психічних і соціальних реакцій, спрямованих на створення передумов нормального функціонування у незвичних умовах[5]. Саме такі умови сьогодні склалися в Україні для здобувачів освіти, до яких необхідно адаптуватися студентам. Адже за даними інтерактивної карти Міністерства освіти і науки України, з 24 лютого 2022 року і до сьогодні по всій країні повністю зруйновано 45 закладів вищої освіти. Десятки тисяч студентів не мають доступу до матеріально-технічної бази, а навчання в багатьох випадках відбувається дистанційно [1].

Продовжуючи навчатися дистанційно, студенти зіткнулися з багатьма проблемами до яких також слід адаптуватися. Серед цих проблем можна виділити різку зміну змісту та обсягу навчального матеріалу; видів

занять; відсутність навиків самостійної роботи; нове соціальне середовище, інші форми поведінки.

Можна сказати, що головними особливостями адаптації до освітнього процесу в умовах війни є її етапність, залежність від ставлення до майбутньої діяльності, індивідуально психологічних особливостей та рівня мотивації здобувачів вищої освіти. А основними труднощами, які супроводжують процес адаптації, є пізнавальні, соціально-психологічні та професійні. Основними шляхами їх подолання є вивчення реальних потреб студентів в умовах війни, проведення систематичних бесід та виховних заходів, формування професійної готовності до майбутньої діяльності, організація навчання з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей здобувачів.

Література

1. Ватаманюк-Зелінська У. З. Особливості функціонування ЗВО в умовах дії воєнного стану. «Діяльність ЗВО в умовах війни: реалії, виклики та перспективи»: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка. 2023. С. 17-22
2. Голоубенко Т. О. Особливості психолого-педагогічної адаптації здобувачів вищої освіти до освітнього процесу в умовах воєнного стану. Журнал «Наукові інновації та передові технології». 2022. № 6 (8). С. 112-123
3. Левченко М. Г. Особливості соціальної адаптації здобувачів вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022 № 52, том 2. С. 186-192
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 30.03.2024).

5. Синявський В. В., Сергєєнкова О. П., Психологічний словник Київ: Науковийсвіт, 2007. 336 с.